

перевезення, в яких бере участь один вид транспорту і в межах однієї адміністративно-територіальної одиниці.

У прямому сполученні перевезення вантажу здійснюється одним транспортним засобом без перевантаження на інший; у прямому змішаному сполученні – кількома видами транспорту за одним транспортним документом.

Загальні умови перевезення вантажів, а також особливі умови перевезення окремих видів вантажів (вибухових речовин, зброї, отруйних, легкозаймистих, радіоактивних та інших небезпечних речовин) визначаються міжнародними договорами, Господарським кодексом України, законами України, транспортними кодексами, транспортними статутами, правилами перевезень вантажів та іншими нормативно-правовими актами.

Суб'єктами відносин перевезення вантажів є перевізники, вантажовідправники та вантажоодержувачі.

Особливості правового статусу вантажного перевізника залежать від виду транспорту.

Правовий статус перевізника авіаційним вантажним транспортом – повітряного перевізника визначається Повітряним кодексом України.

Згідно зі ст. 59 Повітряного кодексу України, повітряним перевізником визнається будь-яка юридична чи фізична особа, яка виконує повітряні перевезення, має права експлуатанта авіаційної техніки.

Література

1. Господарський кодекс України від 16 січня 2003 р. із змінами і доповненнями // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 18, № 19-20, № 21-22. – Ст.144.

2. Актуальні проблеми господарського права: навч. посіб. / за ред. В. С. Щербини. – К. : Юрінком Інтер, 2013. – 528 с.

3. Науково-практичний коментар Господарського кодексу України / заг. ред. Г. Л. Знаменського, В. С. Щербини. – К. : Юрінком Інтер, 2012. – 776 с.

СТРОКИ ПОЗОВНОЇ ДАВНОСТІ У ГАЛУЗІ АВІАПЕРЕВЕЗЕНЬ В ГОСПОДАРЬСЬКОМУ СУДОЧИНСТВІ

Останніми роками на фоні зростання обсягів авіаперевезень зростає й кількість позовів пасажирів до авіаперевізників. Оскільки загальні строки позовної давності відрізняються від строків встановлених в галузі авіаперевезень, то дане питання повинно бути розглянуте більш детально, що допоможе кваліфіковано обґрунтувати вимоги пасажирів.

Варто окреслити коло основних нормативно-правових актів, які регулюють відносини повітряного перевезення пасажирів та багажу: Конвенція для уніфікації деяких правил міжнародних повітряних перевезень [1] (Монреаль, 28 травня 1999 року), Документу ІКАО "Статус конвенції для уніфікації деяких правил міжнародних повітряних перевезень" від 01.11.2001 року, а також норми Цивільного кодексу України [2], Господарського кодексу України [3], Повітряного кодексу України [4]. Крім того діють Правилами повітряних перевезень пасажирів і багажу, затверджені Наказом Міністерства транспорту і зв'язку № 216 від 23.04.2010 року та інші нормативні акти.

Повітряний перевізник – центральний суб'єкт відносин перевезення, будь-яка юридична чи фізична особа, яка виконує повітряні перевезення і має права експлуатанта авіаційної техніки. Повітряні перевезення виконуються на підставі договору. Документами на перевезення є: квиток – при перевезенні пасажирів; багажна квитанція – при перевезенні речей пасажирів як багажу; відповідні документи – при перевезенні вантажу, пошти та інших предметів.

За протиправні дії повітряні перевізники несуть відповідальність згідно із законом і на них може бути подано позов, що має свої строки давності. Позовна давність – це строк для захисту права за позовом особи, право якої порушене.[2].

Строки позовної давності мають загальний характер, поширюються на всі правовідносини, крім випадків, передбачених законодавством. Норми права щодо позовної давності, складають самостійний цивільно-правовий інститут, який є складовою загальної частини цивільного права. Застосовуються два види строків позовної давності: загальні і спеціальні. Загальний строк позовної давності встановлений у три роки. Спеціальні строки порівняно із загальними можуть бути скороченими або продовженими.

Строки пред'явлення, розгляду претензій та пред'явлення позовів встановлено в Повітряному кодексі України [4] та в міжнародних договорах (Монреальська конвенція). В 2003 році було уніфіковано дані строки і затверджено відповідні правила перевезень – Наказами Міністерства транспорту №793 від 14.10.03 р. "Про затвердження Правил повітряних перевезень вантажів" та №568 від 25.07.03 р. "Про затвердження Правил повітряних перевезень пасажирів і багажу".

При перевезенні пасажирів встановлено, що висуванню перевізникові позову щодо неналежного перевезення повинно передувати обов'язкове висування письмової претензії (за винятком позову у зв'язку з загибеллю чи тілесним ушкодженням пасажирів; такий позов може бути висунутий протягом двох років, ст. 23 Правил). У разі затримки в перевезенні пасажирів претензія до перевізника може висуватись не пізніше ніж через 21 добу після дати прибуття [5].

У випадку неналежного перевезення зареєстрованого багажу пасажир повинен надіслати перевізнику претензію негайно після виявлення пошкодження і не пізніше ніж протягом семи календарних днів з дати отримання зареєстрованого багажу, а у випадку затримки в перевезенні багажу – не пізніше ніж протягом 21 календарного дня з дати, коли багаж було передано пасажирів. Претензії щодо втрати багажу висуваються коли багаж буде визнано втраченим. Багаж вважається втраченим, якщо його не виявлено за результатами розшуку протягом 21 календарного дня. Тоді претензія до перевізника повинна бути висунута протягом двох років з дати прибуття повітряного судна до місця призначення [5].

Позови про відповідальність перевізника мають бути подані, на вибір позивача, до суду за місцем реєстрації перевізника, за місцезнаходженням його головного офісу або за місцезнаходжен-

ням офісу перевізника, через який було укладено договір перевезення щодо неналежного перевезення вантажу – протягом двох років, щодо неналежного надання інших послуг – протягом одного року з дати прибуття повітряного судна до місця призначення [5].

Відносно питання впливу позовної давності ВГСУ зазначив [6], що позовна давність не є інститутом процесуального права і не може бути відновлена у разі її закінчення, але за приписом частини 5 ст. 267 ЦК позивач вправі отримати судовий захист у разі визнання поважними причин пропуску строку позовної давності. Питання важливості цих причин вирішується господарським судом у кожному конкретному випадку з урахуванням наявних фактичних даних про такі обставини. Щодо фізичної особи такими причинами можуть бути документально підтверджені важке захворювання, тривале перебування поза місцем свого постійного проживання (наприклад, за кордоном) і т.д. Закон не визначає, з чиєї ініціативи суд визнає причини пропуску позовної давності поважними.

Література

1. Монреальська конвенція для уніфікації деяких правил міжнародних повітряних перевезень від 29 травня 1999 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_594
2. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 40. – Ст. 356.
3. Господарський кодекс України від 16 січня 2003 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 18-22. – Ст. 144.
4. Повітряний кодекс України від 04.05.1993 р. № 3167-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1993. – № 25. – С. 274.
5. Правила повітряних перевезень пасажирів і багажу, затверджені Наказом Міністерства інфраструктури України 30.11.2012 №735 // Офіційний вісник України. – 2013. – № 4. – С. 303. – Ст. 136.
6. Про деякі питання практики застосування позовної давності у вирішенні господарських спорів / Вищий господарський суд; Постанова від 29.05.2013 №10 // Електронний ресурс – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v0010600-13>